

Gyereknél a kutyü, szülőnél a labda

Beszéljünk egy kicsit a gyerekeinkről. A táblagéppel, telefonnal magányosan vagy csoportosan kucorgó gyerekeinkről. Nem is. Beszéljünk inkább magunkról, szülőkről. A tehetetlenségünkről. „Tedd már le végre azt a hülye gépet!” A kétsébeesésünkről. „Tényleg csak a gépezés érdekli, semmi más!” A fásultságunkról. „Ez egy ilyen világ.” De leginkább beszéljünk a felelősségről, és az ezzel együtt járó óriási lehetőségről, amit a digitális világ hoz a szülők életébe.

Szöveg - Fodor Zsófi

◆ *Olyasféle nyári nap volt, amelyet kora tavasszal még elképzelni is nehéz. Bőrbarnító forróság, puha-zöld fű a csupasz talpak alatt, összetéveszthetetlenül Balaton-illatú víz a testek körül. Maga a bőség. Amikor megláttam a gyerekeket, először nem értettem. A strand bejáratánál mozdulatlanul ültek a betonon és a telefonjukat babrálták. Sokan voltak, kicsik is. Azt hittem, egy tábornyi gyerek vár a Klári néniére, hogy megvegye a belépőket. De nem. A wifi-zóna volt. Akkor és ott, az az igazság, hogy elkezdtem magamban sápítózni. Hogy ezekamaigyerekek, ahelyetthogy és bezzegmiazőkorokban! A mivéleszezavilág-ig nem jutottam el, mert valahogy beugrott a dédnagyim a virágos fotelben, ahogy lemondóan végigmér minket, Bud Spencer-film néző véglényeket, és felsóhajt, hogy „Hát, hová lesz a világból a szépség!” Azóta sok minden alakult. Letettem arról, hogy az erdőbe költözzünk és eltitkoljuk a gyerekeim előtt mindent, ami Edison után történt. Nemcsak azért, mert akkor mosógépem sem lehetne, hanem mert nincs az az óriási erdő, amiből a gyerekek egyszer ki ne keverednének. És akkor ott állnának védtelenül, egy hazugság peremén.*

Kép - Profimedia - Red Dot

Hát, együtt élünk. A gyerekeink, a kutyük és mi. Ami nem könnyű, mert új jelenséggel állunk szemben. A bőrünkön tapasztaltuk, mit tesz egy szülő, ha a gyerek kivágja a hisztit, bevágja az ajtót, odavágja a házi feladatot. Ehhez képest, a mintát megismételve, tagadva vagy módosítva nevelgetjük saját gyerekeinket. De arról nem szól a fáma, hogy mit tegyünk, ha az utód a fogorvosi váróban egy órán keresztül nem szól hozzánk, mert zombik kergetik. A mi gyerekkorunkban még akkora volt a számítógép, mint egy kellemes méretű pékség, és semmi közünk nem volt hozzá. Nem vagyunk digitális bennszülöttek. Esetleg dzsungelharcosok vagy pionírok. Nem tudom, kinek milyen emlékei vannak az úttörősegről, de ez a mostani, ez a szülő-s-kutyus, sokunk számára tele van kihívással, bizonytalansággal és kérdésekkel. Milyen mintát mutatunk a gyerekeinknek? Mikortól engedjük gépközelbe? Mennyire kontrolláljuk időben és tartalomban? Mit kezdjünk a kortárs csoportnyomással? Mi a felelősségünk, a feladatunk szülőként egy olyan digitális kultúrában, ami számunkra is novum?

MENNYIT?

Kicsi korától kezdve érdemes együtt lenni a gyerekekkel a digitális világban, később pedig közösen kialakított szabályok mentén, a gyerekkorunkban és magunkban is bízva már elengedhetjük őket az online térben is – állítja *Fülöp Hajnalka*, a digitális szülőség kihívásaival is foglalkozó Inforum munkatársa, a biztonságosabb internetezésről is szóló saferinternet.hu program előadója és öt gyermek édesanyja. Az ellenállás nem megoldás többé: az internet és a virtuális világ már nem csupán egy eszköz, hanem életforma, az életvitelünk szerves része. Így is érdemes viszonyulni hozzá. A gyermekeink életének ugyanúgy része a gépezés, mint mondjuk a kirándulás, legózás, együtt sütés-főzés vagy a barátokkal való bandázás. De most már mindezt kiegészítik a digitális eszközök: az online térképek, a virtuális valóság, a letöltött és megosztott receptek, főzős videók, fotózás és videoblogolás. Kiskorban, ahogy megtanítjuk arra, hogy mikor van alvásidő, mikor eszünk, mikor játszunk vagy dolgozatunk, természetes, hogy rávezetjük; a gépezésnek is megvan a maga ideje. A szakértő tehát a digitális világba való belépésnél mindenképpen javasolja az időkorlát bevezetését – kisgyermekkorától kezdve.

Továbbá biztat minket, szülőket, hogy bizony mi is találjuk meg a kutyuk helyét az életünkben, hiszen a gyerekek mintakövetők.

Hogy kinek mit jelent az időkorlát, erősen életkor-, család- és gyerekfüggő. Az időkorlátot következetesen betartó szülők kisebb gyerekeknek leginkább csak a hétvégén engednek napi fél-, egy vagy két óra kutyüzést. Kamaszoknál ezt nehezebb korlátozni, ilyenkor a korábban megismert kapcsolatokra, motivációkra és értékekre lehet építeni, és békén hagyni, bízni benne, ha átmenetileg fel is rúgja maga körül a világot. Érdekességképpen, Steve Jobs, amikor gyerekei számítógépes szokásairól kérdezték, a következőket mondta: *„Megszabjuk, milyen mennyiségben használhatják a gyerekek az ilyen eszközöket a háznál. Ez azért van, mert mi első kézből láttuk, milyen veszélyeket rejt a technológia. Én magam is láttam, és nem akarom, hogy ez történjen a gyerekeimmel.”*

HOGYAN?

„Először az utcára sem egyedül engedem a kisgyerekeimet, hanem együtt megyünk, megmutatom neki a szépségeket és veszélyeket, megtanítom lassan a szabályokat. Hogy a piroson nem kelünk át”, meséli Faragó Judit, az Inforum ügyvezetője. Az időkorlát tehát fontos, de óriási a jelentősége a szülői jelenlétnek is. A digitális világ hatalmas, izgalmas és veszélyes hely. Legyünk együtt a gyerekekkel, amikor fölfedezi, megtanulja. Ott voltunk, amikor először átélte, hogyan pereg ujjai közt a homok, és hogy a csiga nyálkás lény. Hasonlóképpen legyünk jelen gyerekeink virtuális életében is, hiszen az ott megélt érzéseik ugyanúgy valóságok.

Hajlamosak vagyunk a kanapén gépező gyerekünket zárt világgé érzékelni. Pedig igen, gyakran éppen mi, szülők izoláljuk magunkat, mi zárjuk el magunktól idegenkedve a virtuális világban szerzett élményeit. Az első lépés egyszerűbb, mint gondolnánk. Tanuljunk meg kérdezni. Nem nehéz, csak meg kell hallgatni a gyereket, ahogy a vele történt kutyus élményeiről beszél. Ne becsüljük le annak a jelentőségét például, hogy az utódunk végre megszerezte a hetes tornyot, vagy sikeresen fölnevelt egy egysejtűt. Felejtjük el az „ez csak egy ostoba játék” retorikát, javasolják a szakemberek.

MIT?

A digitális világ olyan, mint egy bányá, sok kincset rejt, amit kibányászni gyönyörűség, de védősisak használata kötelező. A gyerekeinket beengedhetjük üres kézzel, de ha kezükbe adunk egy csákányt, övük a bányák világa. Fülöp Hajnalka a gyerekekkel a számítógép előtt töltött időre is úgy gondol, mint például a közös mesélésre, sütésre, színházba járásra. A mesekönyvet ki kell választani, be kell szerezni, ahogy a sütéshez szükséges alapanyagokat és a színházjegyet is. Érdemes készülnie a szülőnek. Ahhoz ugyanis, hogy egy gyerek digitális írástudóvá váljon,

meg kell értenie a folyamatokat és hogy mik a rendelkezésére álló eszközök. Akár minden héten mutathatunk a gyerekeknek egy új alkalmazást, izgalmas programot. Szerencsére, egyre több magyarul is elérhető oldal nyújt ebben segítséget háttéranyagokkal, linkgyűjteményekkel.

IGEN, DE...

A leggyakoribb, mindennapi élet hozta aggályokra az Inforum munkatársaival és Tóth Dániel pszichológussal kerestük a válaszokat.

„Tizenkét órás műszakon vagyok túl, nincs energiám anyagokat olvasni, érdekesítőnek lenni. Csak egy kávét szeretnék.”

Fontos, hogy a kávé elkészüljön. Majd a világháló elé szottyadván a gyerekekkel együtt lehet például szörfözgetni, életkorának, érdeklődésének megfelelő cikket, képet keresni. Főlkutatni a kedvenc játéka weboldalát, fórumát, esetleg együtt fölfedezni egy izgalmas alkalmazást, rajzolóprogramot. Vagy egyszerűen csak kérdezzünk tőle, hagyjuk, hogy tanítson arra, amit ő fedezett fel.

„Semmit nem tudok a számítógépről, mit tudnék én mutatni?”

Szakemberek szerint ez egy mítosz. Ugyanis a felnőtt lakosság nagy része rendelkezik profillal valamelyik közösségi oldalon, tölt fel fényképet, használ levelezőprogramot, olvas online híreket, megnézi a répás muffin receptjét, ad absurdum letölt egy filmet. Bár ritkán gondolunk így rá, ez mind tudás, ami átadható.

Kép - Profimedia - Red Dot

„Az osztálytársak annyit gépeznek, amennyit akarnak. Ha időkorlátot állítok föl, és nem csak játszani engedem, nem lesz elég menő. Ő lesz a béna gyerek, akinek mindössze egy röhejes kettes vára van a lövöldözősben. Ezt nem tehetem meg vele.” A csoportnyomás nagy úr. De attól, hogy, tegyük fel, sokan télen egy szál pólóban engednék a gyerekeiket iskolába, vajon mi sem öltöztetnénk fel a miénket? Világos, hogy rövidtávon, egy saját maga készített, esetleg megvágott filmmel nem lehet úgy villogni, mint a zombis játék nyolcadik szintjével. Hosszútávon azonban már borulhat a hierarchia. Talán ha kevésbé féltetnék gyerekeiket a csoportnyomástól, több szülő merne felelős döntéseket hozni.

„A gyerekeimet a kutyus játékokon kívül már semmi nem köti le. Tudom, hogy ez rossz, de mit tehetnék. Csak felnő így is.”

A függőségre hajlamosabb gyerekeknel a korlátlan géphasználat valóban egyfajta beszűküléshez vezethet. „Ilyenkor gyakorlatilag közös haditervet kell kidolgozni a szülőkkel. Ami azért is kihívás, mert eleve a szülők határtartási problémái miatt jutott idáig a helyzet. Tehát a szülők gondolkodását kell újrainstallálni, hogy konzekvens határtartással, stabil jelenléttel és érzelmi háttér biztosításával tudjanak segíteni a gyermeküknek” – véli Tóth Dániel pszichológus, aki többek között számítógép-függőség kezelésével is foglalkozik. Fülöp Hajnalka szerint a gyerek életkörülményeinek negatív változása, a szülők válása, iskolai gondok, bántalmazás is vezethet oda, hogy egy gyerek bezárkózzon a virtuális világba. „Ez esetben nyilván nem a tünettel, hanem az okokkal érdemes foglalkozni. De egy olyan családban, ahol akár csak az egyik szülő is jól van, kiegyensúlyozott és aktívan jelen van a gyereke életében, az efféle izolálódás nem valószínű.” Ha szülőnek lenni tanulási folyamat, önnevelés, akkor most, a digitális világ hajnalán, többszörösen az. Fizetjük a tanulópénzt mi, szülők is, de sajnos egyre több gyerek fizet a személyiségével. Nagyon úgy fest, hogy a gyerekeink digitális felvilágosodását szülőként nem lehet energiabefektetés és önismereti lépések nélkül megúszeni. Bár, ha jobban belegondolok, ez egy ilyen műfaj. Már macera volt az olvasással, az első ovis szerelemmel, a kinevetettségével, azzal a pókhálóra emlékeztető mászókével, a szobatisztasággal és a szüléssel is. Menni fog ez is. ♦

MKPK hirdetés

HASZNOS OLDALAK

WWW.INFORUM.ORG.HU
WWW.INFOPOLY.INFO/DIGITALIS-SZULOK
WWW.OTTHONANETEN.HU
WWW.SAFERINTERNET.HU/TIPPEK-VIDEOK/SZULOKNEK-PEDAGOGUSOKNAK
WWW.PAPIRONTUL.HU
WWW.BIZTONSAGOSINTERNET.HU
WWW.BIBIANETEN.HU

ANGOL NYELVEN:
WWW.FACEBOOK.COM/MINECRAFTEDU
WWW.FACEBOOK.COM/LEARNATOMOD